

The Status of Cultural Heritage Preservation in the Islamic Republic of Iran political System

Mohammad Reza Salehipour

Assistant Professor, Department of Tourism Management and Economics, Faculty of Tourism, University of Tehran, Tehran, Iran (Corresponding author).

reza.salehipour@ut.ac.ir

 0009-0006-4169-5840

Akbar Pourfaraj

Associate professor, Department of tourism management, management and accounting faculty, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

a.pourfaraj@atu.ac.ir

 0000-0003-2470-9690

Azadeh Azimi

Assistant Professor, Department of Tourism Management and Economics, Faculty of Tourism, University of Tehran, Tehran, Iran.

azimi87@ut.ac.ir

 0000-0000-0000-0000

Abstract

Cultural heritage is one of the key pillars for transmitting values and historical experiences, encompassing a wealth of assets for every nation. From this perspective, various societies strive to preserve their cultural heritage. Political systems play a crucial role in this preservation, as cultural heritage inherently holds a political dimension, and each political system possesses significant power to realize this goal. Moreover, protecting national and local cultural heritage can yield considerable benefits for these systems. This study aims to examine the perspective and approach of the political system of the Islamic Republic of Iran toward preserving the country's cultural heritage. Specifically, it investigates whether the Islamic Republic pursues political or ideological gains through cultural heritage preservation. To explore this issue, a qualitative study was conducted using purposive non-probability sampling. Semi-structured interviews were carried out with senior managers and experts in the field of cultural heritage in Iran. The findings reveal that the Islamic Republic of Iran does not view cultural heritage preservation as a means to achieve political or ideological benefits. It does not consider cultural heritage as a tool for legitimizing its governance. Additionally, the Islamic Republic does not focus on preserving the heritage of any specific historical period but rather regards the entirety of the nation's cultural heritage as significant. Furthermore, it does not use heritage preservation as a mechanism to promote a specific form of nationalism aligned with its ideals. The study concludes with a discussion of strategies to strengthen the preservation of cultural heritage in Iran.

Keywords: Preservation, Cultural heritage, Islamic Republic of Iran.

Extended abstract

Purpose

The objective of this study is to examine the approach of the political system of the Islamic Republic of Iran toward the preservation of the country's cultural heritage. Specifically, the research seeks to determine whether the Islamic Republic of Iran pursues political or ideological benefits through the preservation of cultural heritage, or whether its approach is independent of such motivations.

Methodology

This study is classified as a developmental-applied research project. In terms of data type and collection method, it is a qualitative study. To achieve the research objectives, purposeful non-probability sampling was employed, and semi-structured interviews were conducted with senior experts and managers in the field of cultural heritage in Iran. The research population comprised senior managers and experts from the Ministry and the Research Institute of Cultural Heritage and Tourism, who were selected based on their relevant academic background or a minimum of five years of professional experience in the field.

The data collected through interviews were analyzed using thematic analysis, conducted manually without the use of any specialized software. The identified themes were subsequently organized into three levels: basic themes, organizing themes, and global themes.

Findings

The findings suggest that the Islamic Republic of Iran does not seek political or ideological advantages through the preservation of cultural heritage. It does not use heritage preservation as a tool to legitimize its political authority, nor does it focus exclusively on preserving the heritage of a particular historical period. Rather, the government appears to adopt a comprehensive approach to cultural heritage as a whole. Moreover, the preservation of cultural heritage is not instrumentalized to promote a specific form of nationalism favored by the regime.

This is the first study of its kind in Iran to adopt an exploratory approach to understanding the Islamic Republic's stance on cultural heritage preservation. The outcomes of this research may positively influence the perspective of tourism industry stakeholders regarding the government's attitude toward Iran's historical assets. Furthermore, the study may foster greater mutual understanding between the state and the

Iranian people, who are the primary carriers and transmitters of this heritage to future generations.

Limitations

As with most research projects, this study encountered several limitations. The COVID-19 pandemic hindered access to participants and limited the size and diversity of the sample. Financial constraints also restricted travel to various provinces, preventing the collection of data from local experts. In addition, the unwillingness of some potential participants to take part in the interviews posed another obstacle to data collection.

Recommendations for Future Research

Future studies are encouraged to explore the significance and prioritization of tangible versus intangible heritage within the policymaking framework of the Islamic Republic of Iran. It is also recommended that similar studies be conducted separately across various provinces to identify regional needs and priorities in the field of heritage preservation. In other words, provincial-level investigations that take into account each region's specific political, social, and cultural contexts can provide more precise and actionable insights and promote deeper engagement between local stakeholders and the state in protecting their cultural legacies.

Practical Implications

The ideology and political identity of the Islamic Republic are, in principle, compatible with the entirety of Iran's cultural heritage. With proper planning and informed management, the state can effectively ensure both the preservation and sustainable utilization of its global, national, and local heritage resources through tourism development. However, given the tourism industry's inherently economic focus, it is crucial for tourism authorities to reassure cultural heritage stakeholders about the adequacy and integrity of conservation efforts. This necessitates allocating a portion of tourism-generated revenues to the physical preservation of cultural monuments and heritage sites.

Importantly, there is a need to introduce new interpretations of Iran's cultural heritage—especially its pre-Islamic heritage—to policymakers. Such reinterpretations could foster a more dynamic and meaningful relationship with these cultural assets. By reducing the politicization of heritage and promoting a culturally-driven approach to heritage policy, state actors can be educated on the value and significance of cultural resources. This, in turn, would strengthen support for their preservation. Ultimately, such developments could enhance the visibility and value of cultural heritage both for local communities and international tourists, thereby reinforcing the role of tourism as a tool for cultural sustainability.

Keywords: Cultural heritage preservation, Political ideology, Policy, Islamic Republic of Iran, Heritage governance, Tourism.

جایگاه حفاظت از میراث فرهنگی در نظام جمهوری اسلامی ایران

محمدرضا صالحی پور

استادیار، گروه سیاست‌گذاری و توسعه گردشگری، دانشکده گردشگری، دانشگاه تهران، تهران، ایران
(نویسنده مسئول).

reza.salehipour@ut.ac.ir

0009-0006-4169-5840

اکبر پورفرج

دانشیار، گروه مدیریت جهانگردی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
a.pourfaraj@atu.ac.ir

0000-0003-2470-9690

آزاده عظیمی

استادیار، گروه سیاست‌گذاری و توسعه گردشگری، دانشکده گردشگری، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
azimi87@ut.ac.ir

0000-0000-0000-0000

چکیده

میراث فرهنگی یکی از بنیان‌های مهم انتقال ارزش‌ها و تجربیات تاریخی است که داشته‌های فراوانی را برای هر کشور در دل خود دارد. از این منظر جوامع گوناگون سعی دارند تا از این میراث حفاظت نمایند. در این حفاظت، نظام‌های سیاسی نقش مهمی ایفا می‌کنند؛ زیرا جدا از اینکه میراث فرهنگی به ذات ماهیتی سیاسی دارد، هر نظام سیاسی، قدرت فراوانی را جهت تحقق این موضوع در اختیار دارد و حفاظت از میراث فرهنگی ملی و محلی، می‌تواند برای آن منافع زیادی را در پی داشته باشد. در این جهت، هدف این پژوهش، بررسی نگاه و یا رویکرد نظام جمهوری اسلامی ایران، به‌عنوان یک نظام سیاسی، به حفاظت از میراث فرهنگی کشور است و اینکه آیا جمهوری اسلامی ایران، از حفاظت از میراث فرهنگی کشور، به‌دنبال کسب منافع سیاسی - ایدئولوژیک است یا خیر؟ به‌منظور کشف این موضوع، در یک پژوهش کیفی، در قالب یک نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفمند و با استفاده از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته، نظرهای کارشناسی مدیران و متخصصان ارشد حوزه میراث فرهنگی کشور، مطالعه و بررسی شد. نتایج پژوهش نشان از این دارد که نظام جمهوری اسلامی ایران، از حفاظت میراث فرهنگی کشور، به‌دنبال منافع سیاسی - ایدئولوژیک نیست و حفاظت از میراث فرهنگی را به‌عنوان ابزاری برای مشروعیت‌بخشی به خود در نظر ندارد، به‌حفاظت از میراث فرهنگی دوره خاصی از کشور مبادرت نمی‌ورزد و کلیت این میراث مورد توجه حاکمیت است. همچنین این حفاظت را ابزاری برای برجسته نمودن ملی‌گرایی مطلوب خود قرار نداده است. در ادامه راهکارهای تقویت حفاظت از میراث فرهنگی کشور بحث و بررسی شده است.

کلیدواژه‌ها: حفاظت، میراث فرهنگی، جمهوری اسلامی ایران.

شاپای الکترونیک: ۶۵۵X-۲۵۵۸ / پژوهشکده تحقیقات راهبردی / فصلنامه علمی راهبرد اجتماعی فرهنگی

doi 10.22034/scs.2025.479243.1607

مسئولیت مقاله از نظر محتوای علمی و نظرهای مطرح‌شده در متن آن، به عهده نویسندگان و یا نویسنده مسئول مقاله می‌باشد و مورد تأیید / عدم تأیید صاحب امتیاز نشر به راهبرد اجتماعی فرهنگی نمی‌باشد.

مقدمه و بیان مسئله

میراث فرهنگی به‌عنوان ارثیه ما از گذشتگانمان (UNESCO, 2007; Sharpley, 1993) که ماحصل تاریخ گذشته بر آن‌ها است (Prentice, 1993)، از گذشته مورد توجه جوامع مختلف قرار گرفته (Kelly, 2009) و ارزش‌های گوناگون زیبایی‌شناختی، اجتماعی، علمی، تاریخی و روحانی آن، حیات اجتماعی کشورهای مختلف را تحت تأثیر قرار داده است (Australia Icomos, 1999). موضوعی که در دل تاریخ، حفاظت از چنین میراثی را برای آنان به یک امر ضروری تبدیل نمود و باعث شد تا از اوایل قرن نوزده میلادی، موضوع حفاظت از میراث فرهنگی به شکل جدی مطرح شود. در این جهت معاهده بین‌المللی مرتبط با قوانین و حقوق جنگ در سال ۱۸۷۴ میلادی، جزء اولین معاهداتی است که به حفاظت از اشیای فرهنگی و همچنین یادمان‌های تاریخی توجه نشان داد. همچنین در سال ۱۹۰۴ با تشکیل ششمین کنفرانس بین‌المللی معماران در شهر مادرید اسپانیا، حفاظت از میراث فرهنگی در قالب همکاری‌های بین‌المللی مورد تأکید بیشتری قرار گرفت (Elliott & Schmutz, 2012).

با این تلاش‌ها در سطح بین‌المللی که به افزایش آگاهی کشورهای مختلف در زمینه نگهداری از میراث‌شان منجر شد، نظام‌های سیاسی به‌عنوان نهادهای اصلی تدوین‌کننده و پیاده‌ساز اصول و فعالیت‌های (Bersch & Fukuyama, 2023)، حفاظت از میراث فرهنگی نقش بسیار بارزی در خصوص چهارچوب‌ها، قوانین و خط‌مشی‌های حفاظت از میراث فرهنگی هر کشور پیدا کردند. این نقش تا جایی پُررنگ شده که امروزه این نظام‌های سیاسی و رویکردهای آنان است که تعیین‌کننده نوع و کیفیت قوانین، ارجحیت‌های حفاظتی، شکل حفاظت‌ها و حتی نوع مخاطبان هدفی است که حفاظت از میراث فرهنگی، برای آنان صورت می‌پذیرد (Rajivkumar, 2019). این موضوع موجب شد تا در کشورهای مختلف، نظام‌های سیاسی، چرایی و چگونگی حفاظت از میراث فرهنگی ملی و محلی را تحت کنترل خود درآورند تا بتوانند منافع سیاسی و یا ایدئولوژیک خود را تأمین کنند (Hagen, 2009; Wall & Zhao, 2017; Wang, 2019). دلیل اینکه چرا میراث فرهنگی، تا این حد تحت تأثیر نظام‌های سیاسی قرار می‌گیرد، این است که حوزه میراث فرهنگی، کاملاً سیاسی است. دلیل سیاسی بودن این حوزه نیز این است که معمولاً جریان‌(های) فکری حاکم بر نظام‌های سیاسی، مشخص می‌کند که چه بخش‌هایی از میراث گذشته قابلیت توجه دارد و چه بخش‌هایی باید نادیده گرفته شود (Timothy, 2009).

2011)؛ بنابراین میراث فرهنگی در یک نظام سیاسی، تحت تأثیر ارزش‌های فردی و جمعی سیاسیون قرار می‌گیرد (Timothy & Nyaupane, 2009). در این موقعیت به جای اینکه در جهت حفاظت از مکان‌های میراثی، ارزیابی عینی و ملموسی از ارزش‌های گوناگون آنها انجام شود، ارزش‌های سیاسی - ایدئولوژیک مدنظر احزاب سیاسی غالب در یک کشور و منافع سیاسی که حفاظت و توجه به مکان‌های میراثی خاص برای آنان در پی خواد داشت، ملاک ارزشمندی و حفاظت از این مکان‌ها قرار خواهد گرفت (Bertacchini & et al., 2016)؛ بنابراین می‌توان این سؤال را مطرح نمود که در واقع، میراث چه کسانی مورد حفاظت قرار می‌گیرد و میراث چه کسانی کنار گذاشته می‌شود؟ (De Clippele, 2021). موضوعی که اگرچه در کشورهای گوناگون بحث و بررسی شده است (Yank & Subotić, 2021; Park & et al., 2023; Qian, 2023)، ولی در کشور ایران و نظام سیاسی جمهوری اسلامی، خلأ پرداختن به آن کاملاً محسوس و موضوعی ضروری به نظر می‌رسد؛ زیرا حفاظت از میراث فرهنگی در کشور، می‌تواند منبعی برای حیات اجتماعی بخش‌های گوناگون جامعه ایران بوده و تداوم تاریخی ارکان مختلف هویت و چیستی مردمان این سرزمین را به همراه داشته باشد.

۱. اهداف پژوهش

با توجه به آنچه بیان شد اهداف این پژوهش، شامل موارد زیر است:

- ۱- شناخت رویکرد کلان نظام جمهوری اسلامی ایران، به حفاظت از میراث فرهنگی کشور.
- ۲- بررسی جایگاه کسب منافع سیاسی - ایدئولوژیک از حفاظت از میراث فرهنگی کشور، در رویکرد کلان جمهوری اسلامی ایران.

۲. سؤال‌های پژوهش

با توجه به اهداف بیان شده، این پژوهش در پی پاسخ دادن به این سؤال‌ها است:

- ۱- رویکرد جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک نظام سیاسی، به حفاظت از میراث فرهنگی در سطح کشور چگونه است؟
- ۲- آیا جمهوری اسلامی ایران نیز به مانند کشورهای دیگر، حفاظت از میراث فرهنگی کشور ایران را به منظور دستیابی به منافع سیاسی - ایدئولوژیک گوناگون خود انجام می‌دهد؟

۳. پیشینه پژوهش

در این قسمت به تحقیقات داخلی و خارجی که به شکل مستقیم و غیرمستقیم موضوع نگاه سیاست حاکمیت‌ها را به حفاظت از میراث فرهنگی مورد توجه قرار داده‌اند اشاره می‌شود:

جدول (۱): پژوهش‌های داخلی انجام شده مرتبط با موضوع پژوهش

پژوهشگران	نتایج پژوهش	موضوع
(فدایی‌نژاد و حناچی، ۱۳۹۳)	اگر بین برنامه‌های کلان توسعه در کشور و اهداف سازمان میراث فرهنگی همگرایی وجود داشته باشد، باعث حفاظت از میراث فرهنگی خواهد شد.	مطالعه سیر سیاست‌ها و برنامه‌های حفاظت از میراث فرهنگی در بین سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۱
(میرجعفری؛ مرادی و امینی‌نیا، ۱۴۰۱)	در قوانین برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایران، مقرراتی در زمینه حفاظت از میراث فرهنگی ذکر شده و همچنین اقداماتی در قالب تعیین حریم آثار فرهنگی، جلوگیری از حفاری غیرقانونی و کنترل ورود و خروج آثار فرهنگی تدوین شده است.	بررسی حمایت حقوقی و قانونی از میراث فرهنگی در سطح کشور
(فنی و بوداغی، ۱۴۰۱)	لزوم حذف تمرکزگرایی از نظام برنامه‌ریزی شهری در ایران به منظور حفاظت بهتر از میراث فرهنگی. در ایران جهت‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌های شهری مشخصی در زمینه حفاظت از میراث فرهنگی دیده نمی‌شود.	مطالعه تطبیقی سیاست‌گذاری‌های حفاظت از میراث فرهنگی در شهرهای تاریخی ایران و ایتالیا

جدول (۲): پژوهش‌های خارجی انجام شده مرتبط با موضوع تحقیق

پژوهشگران	نتایج پژوهش	موضوع
(Grobler, 2008)	به‌منظور ارائه یک تصویر ذهنی باورپذیر از آفریقای جنوبی، نیاز است که به میراث هر دو دوره قبل و بعد آپارتاید توجه شود.	بررسی اثر سیاست بر چگونگی حفاظت از میراث فرهنگی در کشور آفریقای جنوبی
(Hagen, 2009)	دولت آلمان نازی حفاظت از میراث فرهنگی را به منظور تقویت بنیان‌های ایدئولوژیک خود انجام می‌داد و بناهایی را حفاظت می‌کرد که به این موضوع کمک کرده و در ضمن ملی‌گرایی مطلوب نازیسم را نیز احیا می‌کردند.	حفاظت از میراث فرهنگی در دوره آلمان نازی

پژوهشگران	نتایج پژوهش	موضوع
(Bell, 2013)	روستای گورنا در مصر در معرض تفسیر خاص نخبگانی از برخی تارنماهای میراثی خود قرار گرفته و این در حالی است که دیگر مکان‌ها که به فرهنگ‌هایی متفاوت تعلق دارند، به حال خود رها شده‌اند و بخش سیاسی نه تنها توجهی به حفاظت از ارزش‌های آن‌ها ندارد بلکه گاهی این مکان‌ها را تخریب نیز می‌نماید.	سیاسی‌کاری در حفاظت از میراث فرهنگی در مصر و تبعیض بین تجلیات میراثی
(Wall & Zhao, 2017)	دولت چین به حفاظت تارنماهای می‌پردازد که هویت ملی و محلی را در این کشور تقویت می‌کنند. دولت مرکزی چین تعیین می‌کند که آنچه باید مورد حفاظت و نگهداری قرار بگیرد و در یادها بماند، چه مواردی هستند.	بررسی تأثیر حکومت چین بر میراث فرهنگی عصر کمونیسم این کشور
(Iracheta, 2018)	دولت اسپانیا مکانی را که در زمان دیکتاتوری ژنرال فرانکو، نمادی از ایدئولوژی فاشیسم بود، امروزه حفاظت نموده و به مکانی برای یادآوری خاطرات در مورد افرادی تبدیل کرده که همگی قربانی خشونت شده‌اند. این مکان، حفاظت شده و با تغییر معانی منتسب به آن، به نمادی برای درس گرفتن از تاریخ گذشته تبدیل شده است.	تضاد بر سر ایدئولوژی، حافظه جمعی و حفاظت از میراث فرهنگی در اسپانیا
(Wang, 2019)	در این کشور، حاکمیت در موضوع حفاظت و نگهداری از میراث فرهنگی ملی و محلی، به‌دنبال مشروعیت دادن به اقتدار سیاسی مطلوب خود است.	ارزیابی پروژه‌های حوزه میراث فرهنگی در تایوان
(Lennon & Tiberghien, 2020)	در نتیجه سیاست‌زدگی حوزه میراث فرهنگی، سایت‌های میراثی در کشور قزاقستان به‌صورت گزینشی مورد حفاظت و نگهداری قرار گرفته‌اند.	گزینش عمل کردن در خصوص میراث فرهنگی سیاه در قزاقستان
(Yanik & Subotić, 2021)	ترکیه جهت توسعه ایدئولوژی عثمانی‌گری جدید خود و به‌منظور اینکه نشان دهد به گذشته چند فرهنگی خود احترام می‌گذارد و به مردم‌سالاری پایبند است، به حفاظت و مرمت تارنماهای میراثی خود اهتمام جدی دارد.	بررسی سیاست ترکیه در حیطه مرمت تارنماهای میراثی داخلی
(Park et al., 2023)	جاه‌طلبی‌ها و انگیزه‌های سیاسی این دولت‌ها در فرایند حفاظت از میراث فرهنگی اهمیت زیادی دارند. درواقع پروژه‌های حفاظت از میراث	سیاست‌ورزی در حفاظت از میراث شهری در دو کشور تایوان و کره جنوبی

پژوهشگران	نتایج پژوهش	موضوع
	فرهنگی بازتاب تفسیر سیاسی دولت‌ها در خصوص حافظه جمعی و همچنین نحوه بازتولید آن هستند.	
(Qian, 2023)	تفسیر دو تارنما میراث صنعتی متعلق به دولت چین در شهر هانگژو حکایت از این دارد که حفاظت از این دو سایت، تحت تأثیر ارزش‌های فرهنگی سوسیالیستی دولتی قرار داشته است.	حفاظت از میراث صنعتی سوسیالیستی در چین

با نگاه به پژوهش‌های انجام‌شده و دسته‌بندی موضوعات مطرح شده در آن‌ها، پرسش‌های زیر قابل مطرح شدن هستند. پرسش‌های که تحقیق فعلی به‌عنوان اولین تحقیق کارشده در سطح کشور که بستر سیاسی جمهوری اسلامی ایران را در حوزه حفاظت از میراث فرهنگی مورد بررسی قرار داده است، به‌دنبال پاسخگویی به آن‌ها است: آیا همانند پژوهش‌های هاگن (۲۰۰۹)؛ وانگ (۲۰۱۹)؛ یانیک و سابوتیچ (۲۰۲۱)؛ پارک و همکاران (۲۰۲۳) و تحقیق کیان (۲۰۲۳)، جمهوری اسلامی ایران نیز از حفاظت میراث فرهنگی، به‌دنبال مشروعیت بخشی و تقویت بنیان‌های ایدئولوژیک خود می‌باشد؟ آیا مانند نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش‌های بل (۲۰۱۳) و لنون و تیبیرقین (۲۰۲۰)، جمهوری اسلامی ایران به حفاظت از بخش خاصی از میراث فرهنگی کشور توجه داشته و حفاظت از سایر مکان‌های میراثی را به فراموشی سپرده است؟ و آیا همانند یافته‌های وال و ژائو (۲۰۱۷) و هاگن (۲۰۰۹)، جمهوری اسلامی ایران نیز حفاظت از میراث فرهنگی را به‌منظور تقویت ملی‌گرایی مطلوب خود انجام می‌دهد؟

۴. ملاحظات نظری

۴-۱. تعریف مفهوم

۴-۱-۱. نظام سیاسی

یک نظام سیاسی را می‌توان به‌عنوان مجموعه‌ای ساختاریافته از نهادها، قوانین و فعالیت‌هایی تعریف کرد که تعاملات سیاسی را در یک جامعه هدایت می‌کنند. این نظام شامل سازوکارهایی است که از طریق آن‌ها قدرت به‌دست می‌آید، اعمال شده و حفظ می‌گردد. همچنین فرایندهایی را دربرمی‌گیرد که طی آن‌ها خط‌مشی‌های عمومی تدوین و اجرا می‌شوند (Zhai, 2020; Shin, 2014). در این جهت یک نظام

سیاسی از طریق خط‌مشی‌گذاری، منابع و ارزش‌های مدنظر خود را به بخش‌های مختلف جامعه تخصیص داده و تکلیف می‌کند (Hanumanthappa, 2023). به این شکل، نهادهای قدرت، روابط قدرت و نفوذی را که مدنظر دارند، در جامعه پیاده‌سازی می‌کنند (Van der Eijk, 2019).

۲-۴. چهارچوب نظری

۲-۴-۱. نظام‌های سیاسی و حفاظت از میراث فرهنگی

حفاظت از میراث فرهنگی با حراست از مکان‌های تاریخی - میراثی (Australia Icomos, 1999) و حفظ بقایا، محیط و جوّ این مکان‌ها (China Icomos, 2002)، به دنبال نگهداشت ارزش‌های موارث گذشتگان است تا از این راه بتوان درک و آگاهی نسل فعلی را راجع به میراثشان افزایش داد (Graham & et al, 2000; Timothy & Nyaupane, 2009) و همچنین بن‌مایه و اهمیت این ارزش‌ها را به نسل‌های آینده منتقل نمود (UNESCO, 2024). موضوعی که می‌تواند در حوزه شکل دادن به زندگی نسل‌های گوناگون و حفظ ارزش‌های اجتماعی، مورد توجه نظام‌های سیاسی قرار گیرد. در این میان هر نظام سیاسی در قالب چهارچوب، قوانین و هنجارهایی مشخص (Karlsson, 2013)، می‌تواند نقش به‌سزایی در رویکرد کلان به حفاظت از اهمیت و ارزش‌های میراث فرهنگی یک جامعه داشته باشد و انتقال آن‌ها را به نسل‌های آینده یا تسهیل کرده و یا با مانع روبه‌رو سازد. در رویکرد مثبت نظام‌های سیاسی به حفاظت از میراث فرهنگی، این حفاظت می‌تواند نگهداشت هویت تاریخی جامعه (Stipe, 2003)، آموزش همگانی در مورد شناخت اهمیت تاریخ و میراث منتج از آن (Rahman, 2012) و در نتیجه پایدارتر شدن توسعه انسانی کلان (Yin & Yun, 2004) را برای یک جامعه، به همراه داشته باشد. رویکرد منفی نظام‌های سیاسی به حفاظت از میراث فرهنگی نیز ممکن است به دلیل وجود موارث متناقضی^۱ باشد که کنشگران سیاسی، معانی و ارزش‌های متناقضی را به آن‌ها نسبت می‌دهند. در این جهت، تفسیرهای مجادله‌آمیز در خصوص مکان‌ها، اشیاء، شخصیت‌ها یا رویدادهای تاریخی، می‌تواند باعث شود تا حذف گذشته^۲ یا بی‌اعتنایی تعمودی در خصوص عناصر مشخصی از گذشته اتفاق بیفتد. بدین‌شکل یک نظام سیاسی با برخی از آثاری که ممکن است در آینده برای او مسئله‌ساز شود، نامهربانانه

1. Dissonance heritage

2. Erasure of the past

رفتار می‌کند، به شکل هدفمند قسمتی از تاریخ را حفاظت نکرده و یا در شکل حداکثری آن را حذف می‌نماید (Tunbridge & Ashworth, 1996).

۴-۲-۲. چهارچوب توسعه و تحلیل نهادی

چهارچوب نظری این تحقیق، چهارچوب توسعه و تحلیل نهادی^۱ است. این چهارچوب که توسط الینور اوستروم^۲ ایجاد شده است، در سطح کلان، بر نقش حاکمیت و نظم سیاسی در شکل‌دهی به برون‌دادهای اجتماعی که جامعه و افراد درون آن را متأثر می‌کنند، اشاره دارد (Jumari & et al., 2022). همچنین به تحلیل خط‌مشی‌های کلانی (Cole, 2017) می‌پردازد که از حکمرانی و نظم سیاسی جاری تأثیر فراوانی می‌پذیرند (Li & Yarime, 2017). در این چهارچوب، حاکمیت نهاد کلیدی و کنترل‌کننده امور است که اصول و قوانین رسمی را وضع نموده و اجرا و تبعیت از آنها را نیز تکلیف می‌نماید (Ostrom, 1990). از این منظر می‌توان تعامل حاکمیت سیاسی مسلط و حفاظت از میراث فرهنگی را در عرصه سیاسی مورد تحلیل قرار داد (Yung & Chan, 2015). حاکمیتی که در غالب فضای سیاسی موجود در درون یک جامعه، ممکن است حفاظت از میراث فرهنگی و معانی منتسب به مکان‌های میراث فرهنگی را به چالش بکشد (Siregar, 2019). دلیل این موضوع نیز این است که حفاظت از میراث فرهنگی کاملاً مرتبط به حاکمیت‌ها و یک فعالیت سیاسی است که با اعمال قدرت آنان، ارتباط مستقیمی دارد (Lähdesmäki, 2014).

۵. روش پژوهش

در حوزه هدف، پژوهش حاضر پژوهشی توسعه‌ای - کاربردی است. همچنین در حوزه ماهیت داده‌هایی که از آنها بهره برده شده و روش گردآوری آن‌ها، پژوهشی کیفی محسوب می‌شود.

در خصوص جامعه آماری نیز، تحقیق مدیران و کارشناسان ارشد وزارتخانه و پژوهشکده میراث فرهنگی و گردشگری کشور بوده‌اند که از دانش و تخصص لازم (تحصیلات مرتبط و یا حداقل ۵ سال سابقه کار مرتبط) در دو حوزه میراث فرهنگی برخوردار بودند.

1. The Institutional Analysis and Development Framework
2. Elinor Ostrom

روش نمونه‌گیری، روش غیراحتمالی قضاوتی هدفمند، به همراه روش گلوله برفی انتخاب شد. پژوهشگران در نمونه‌گیری قضاوتی به‌دنبال این بودند تا بتوانند به داده‌هایی دست پیدا کنند که متناسب با پرسش‌ها و هدف پژوهش باشند؛ بنابراین کسانی که مورد مصاحبه قرار گرفتند، آگاهانه انتخاب شدند تا بتوانند در خصوص آنچه مورد نیاز این پژوهش بود، دانش و آگاهی لازم را داشته باشند. به‌عبارت‌دیگر، لزوم دستیابی به نمونه‌های خبره منجر شد تا از نمونه‌گیری قضاوتی بهره برده شود (جلالی، ۱۳۹۱). از سوی دیگر، از این منظر که احتمال داشت در فرایند پژوهش، به خبرگان و کارشناسان دیگری نیاز باشد که از جانب نمونه مصاحبه‌شونده اولیه معرفی می‌شوند، نمونه‌گیری گلوله برفی نیز استفاده شد.

به‌منظور جمع‌آوری داده‌ها، از گزینه مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته استفاده شد و محققان برحسب پاسخ‌های دریافتی از مصاحبه‌شوندگان، پرسش‌های مکمل یا جدیدی را از آنان می‌پرسیدند.

داده‌هایی که در فرایند مصاحبه به‌دست آمدند نیز با استفاده از روش تحلیل مضمون؛ البته بدون بهره‌بردن از نرم‌افزاری خاص و به روش دستی، تجزیه و تحلیل شده و برای پاسخ به پرسش‌های پژوهش استفاده شدند.

از آنجا که اصولاً در مطالعات کیفی، محققان به‌دنبال تعمیم نتایج پژوهش خود نیستند، برخلاف مطالعات اثبات‌گرایانه کمی، در خصوص تعیین حجم نمونه معیار دقیقی وجود ندارد (خنیفر و مسلمی، ۱۳۹۷)؛ بنابراین تلاش شد که تا زمان رسیدن به مرحله اشباع نظری، مصاحبه‌ها ادامه پیدا کنند. زمانی مرحله اشباع نظری اتفاق می‌افتد که داده‌های حاصل از مصاحبه‌های جدید، نکات یا کدهای متفاوت یا جدیدی، به موارد قبلی اضافه نمی‌کنند (خنیفر و مسلمی، ۱۳۹۷). در این پژوهش نیز پژوهشگران هجده مصاحبه انجام دادند و آنجا که در ۳ مصاحبه آخر کدهای جدیدی به کدهای حاصل از مصاحبه‌های پیشین اضافه نشده بود، انجام مصاحبه‌ها کافی تلقی شده و خاتمه یافت.

جدول (۳): اطلاعات جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان

سوابق علمی - اجرایی مصاحبه‌شوندگان	
۱	عضو شورای راهبردی میراث فرهنگی؛ مشاور میراث فرهنگی در شرکت توسعه گردشگری ایران؛ مشاور معماری و میراث فرهنگی ریاست سازمان ایرانگردی - جهانگردی کشور؛ مدیر کل میراث فرهنگی استان فارس، معاون میراث فرهنگی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۲	مدیر داخلی ارگ بم؛ مدیر مجموعه راه ابریشم؛ مدیر اجرایی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، مدیر کل دفتر حفظ و احیاء بناها، محوطه‌ها و بافت‌های تاریخی در وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۳	رئیس موزه ملی ایران؛ مدیر کل موزه‌ها و اموال منقول تاریخی در وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۴	مدیر پایگاه میراث فرهنگی سیلک کاشان
۵	عضو هیئت علمی پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی - فرهنگی؛ عضو شورای راهبردی پایگاه میراث فرهنگی و گردشگری تپه سیلک و محور فرهنگی فین - کاشان؛ عضو شورای راهبردی پایگاه میراث فرهنگی و گردشگری محوطه باستانی شوش؛ معاون پژوهشی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری
۶	مدیر کل اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کرمان؛ مدیر کاخ گلستان؛ عضو هیئت علمی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری؛ ریاست پژوهشکده بناها و بافت‌های تاریخی - فرهنگی در پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری
۷	عضو هیئت علمی پژوهشکده باستان‌شناسی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری؛ مدیر کل میراث فرهنگی استان آذربایجان غربی؛ معاون پژوهشی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری؛ رئیس پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری
۸	مدیر پایگاه میراث فرهنگی بافت تاریخی شیراز؛ مدیر کل دفتر حفظ و احیاء بافت‌های تاریخی؛ معاون فناوری و کاربردی‌سازی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری
۹	مدیر پایگاه میراث جهانی گنبد قابوس؛ عضو کمیته تخصصی شورای عالی ثبت آثار ملی معاونت میراث فرهنگی کشور؛ سرپرست کمیته باستان‌شناسی و مسئول مرکز باستان‌شناسی استان گلستان؛ رئیس موزه ملی ایران
۱۰	مدیر بخش باستان‌شناسی اداره کل میراث فرهنگی استان تهران؛ معاون فنی کاخ سعدآباد
۱۱	عضو شورای مشورتی کمیته ملی یونسکو؛ رئیس سازمان میراث فرهنگی کشور؛ جانشین وزیر فرهنگ در شورای عالی معماری و شهرسازی؛ رئیس بنیاد ایکوموس ایران
۱۲	مدیر پایگاه میراث فرهنگی تاق بستان؛ عضو هیئت راهبردی پایگاه میراث جهانی قنات ایرانی؛ مدیر پایگاه میراث جهانی قنات ایرانی؛ معاون دفتر امور پایگاه‌های میراث جهانی وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری؛ مدیر پایگاه میراث جهانی بیستون
۱۳	رئیس پژوهشکده گردشگری پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری
۱۴	عضو هیئت علمی دانشگاه سمنان
۱۵	عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی
سطح تحصیلات مصاحبه‌شوندگان: دکتری: ۱۵ نفر	

۶. یافته‌های پژوهش

در این قسمت و به‌منظور پاسخگویی به پرسش‌های پژوهش، داده‌های حاصل از مصاحبه با صاحب‌ه‌شوندگان مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و به برخی از شاخص‌ترین پاسخ‌های آنان اشاره شده است.

پاسخ به سؤال اول پژوهش: آیا جمهوری اسلامی ایران از حفاظت میراث فرهنگی، به‌دنبال مشروعیت‌بخشی و تقویت بنیان‌های ایدئولوژیک خود می‌باشد؟

پاسخ‌دهندگان بر این عقیده بودند که جمهوری اسلامی چنین قصدی نداشته است و حفاظت از میراث فرهنگی را به‌عنوان ابزاری که بتواند توسط آن به‌خود مشروعیت بخشیده و بنیان‌های ایدئولوژیک خود را برجسته و تقویت کند، به‌کار نمی‌گیرد.

جدول (۴): مضامین حاصل از مصاحبه‌ها در پاسخ به سؤال اول تحقیق

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه	متن مصاحبه	شناسه
عدم تمایل جمهوری اسلامی برای استفاده از میراث فرهنگی در جهت منافع سیاسی - ایدئولوژیک خود	بعد سیاسی میراث فرهنگی	مخالفت جمهوری اسلامی با استفاده ابزاری از میراث فرهنگی	این موضوع بالعکس است؛ زیرا حکومت پهلوی بود که مبنای ایدئولوژیک خود را بر میراث ملی ایران گذاشت. پس دوره‌هایی خاص از تاریخ ایران را برجسته نمود. پهلوی از میراث ایران استفاده ابزاری کرد که راهبرد او بود. بعد از انقلاب تنها با راهبرد انتخاب شده در آن دوره عناد به‌وجود آمد که نمونه آن مبارزه با جشن‌های ۲۵۰۰ ساله بود.	مصاحبه‌شونده اول
عدم تمایل جمهوری اسلامی برای استفاده از میراث فرهنگی در جهت منافع سیاسی - ایدئولوژیک خود	بعد سیاسی میراث فرهنگی	انعطاف حاکمیت در عدم برخورد سیاسی با میراث فرهنگی قبل از اسلام	خیر چنین نیست و جمهوری اسلامی ایران با حفاظت از میراث فرهنگی برای خود مشروعیت و جایگاه ایدئولوژیک نخریده است. بالعکس حتی سپاه در مقابل میراث قبل از اسلام انعطاف نشان داده است؛ مثلاً با رایزنی، از ساختن یادمان شهدا در سایت بیستون صرفه‌نظر کرد. موضوعی که اهمیت گفتگو میان نهادهای مختلف دخیل در حوزه میراث فرهنگی را نشان می‌دهد.	مصاحبه‌شونده هفتم

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه	متن مصاحبه	شناسه
			یا سپاه تابلویی را که از ابتدای انقلاب در پاسارگاد قرار داشت و گردشگران اروپایی را افراد بی‌اخلاق و حتی جاسوس می‌دانست، حذف کرد.	
عدم تمایل جمهوری اسلامی برای استفاده از میراث فرهنگی در جهت منافع سیاسی - ایدئولوژیک خود	بُعد سیاسی میراث فرهنگی	عدم تمایل به تقابل سیاسی با میراث فرهنگی قبل از اسلام	باید در نظر داشته باشیم که سیاست حاکمیت فعلی نگاه تخریب‌گرایانه به بناهای دوران قبل از اسلام ندارد که بخواهد از جایگاه آن‌ها یا معانی منتسب به آن‌ها در جهت ایدئولوژی خودش استفاده کند. ایدئولوژی جمهوری اسلامی ایران از بناهای اسلامی و قبل از اسلام حالا کمتر یا بیشتر تمجید می‌کند؛ زیرا به هر صورت نشان‌دهنده هنر ایرانیان هستند، ولی نیامده با حفاظت از بناهای دوران اسلامی برای خود مشروعیت ایجاد کند.	مصاحبه‌شونده هشتم
عدم تمایل جمهوری اسلامی برای استفاده از میراث فرهنگی در جهت منافع سیاسی - ایدئولوژیک خود	بُعد سیاسی میراث فرهنگی	سیاست‌زدگی حوزه میراث فرهنگی؛ القاکننده تقابل حاکمیت با میراث فرهنگی	خیر چنین نیست - کلاً نگاه ما به میراث فرهنگی نگاهی سیاست‌زده است و میراث فرهنگی از سیاسی شدن رنج می‌برد - حتی در قبل از انقلاب هم میراث فرهنگی ابزاری بوده در دست سیاستمداران و برآوردن اهداف سیاسی، درحالی‌که نگاه دینی ما چنین چیزی را نمی‌گوید.	مصاحبه‌شونده دهم

پاسخ به سؤال دوم پژوهش: آیا سیاست جمهوری اسلامی ایران باعث شده تا به حفاظت از بخش خاصی از میراث فرهنگی کشور روی آورد و حفاظت از سایر موارد کشور را به فراموشی بسپارد؟

مصاحبه‌شوندگان بر این باور بودند که حفاظت از میراث فرهنگی کشور مختص به دوره خاصی نیست و کلیت آن مورد توجه حاکمیت است و اختصاص بودجه برای آن‌ها نشان از توجه به همه میراث تاریخی در ایران زمین است.

جدول (۵): مضامین حاصل از مصاحبه‌ها در پاسخ به سؤال دوم تحقیق

مضمون مضمون سازمان‌دهنده	مضمون مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه	متن مصاحبه	شناسه
عدم تمایل سیاسی جمهوری اسلامی برای حذف بخشی از میراث فرهنگی کشور	بُعد سیاسی میراث فرهنگی	فرصت بودن بنیان‌های عقیدتی جمهوری اسلامی برای موارث کشور	باورهای فکری - دینی ما برای کشور ایران یک ظرفیت است چون به تمامی میراث قبل و بعد از اسلام ایران توجه دارد؛ مثلاً در مورد آرامگاه فردوسی کشور تأیید رهبری موجب اهمیت دادن و حفاظت از آن شده است که به نوعی تأیید ایدئولوژی حاکم بر کشور باعث شد این مکان بتواند بودجه‌های بیشتری دریافت کند و نقش پر رنگ‌تری پیدا کند.	مصاحبه‌شونده دوم
عدم تمایل سیاسی جمهوری اسلامی برای حذف بخشی از میراث فرهنگی کشور	بُعد سیاسی میراث فرهنگی	عدم نگاه منفی به میراث فرهنگی در سطح کلان سیاسی کشور	بعد از انقلاب در حوزه میراث فرهنگی خیلی پیشرفت کردیم - از روز اول انقلاب سیاستمداران ما نظر منفی نسبت به آثار تاریخی قبل از اسلام نداشتند - جهت‌گیری نظام و سیاست‌های جمهوری اسلامی در جهت محو آثار تاریخی و کم‌رنگ کردن آنها نبوده است - سیاست نظام حفظ و نگهداری از آثار ملی مثل تخت جمشید و پاسارگاد هست - منتها در کشور ما مسائل کلاً سیاسی شده است.	مصاحبه‌شونده سوم
عدم تمایل سیاسی جمهوری اسلامی برای حذف بخشی از میراث فرهنگی کشور	بُعد سیاسی میراث فرهنگی	درهم‌تندیدگی میراث قبل و بعد اسلام در کشور و تأیید آن توسط مراجع دینی حاکمیت	بعضی فکر می‌کنند اگر به میراث قبل از اسلام توجه شود، مردم از دین فاصله می‌گیرند، درحالی‌که فرهنگ ایرانی ما در بسیاری از جاها موجب توسعه فرهنگ و هنر اسلامی بوده است. دین اسلام کورش را قبول کرده و دو متفکر اسلامی یعنی آیت‌الله مکارم و علامه جعفری، ذوالقرنین را کورش معرفی می‌کنند؛ بنابراین دلیلی ندارد که صرفاً بخشی از میراث فرهنگی ما که مثلاً بعد از اسلام هست بودجه بگیرد و آثار قبل از اسلام بودجه حفاظتی نگیرند. این درست نیست.	مصاحبه‌شونده چهارم

شناسه	متن مصاحبه	مضمون پایه	مضمون سازمان دهنده	مضمون فراگیر
مصاحبه‌شونده ششم	خیر این طور نیست؛ زیرا مثلاً نهادی در جمهوری اسلامی مانع تخصیص بودجه به پاسارگاد نشده و در این زمینه بیانیهای نداده است. صرفاً برخی اظهار نظرها سلیقه‌ای بیان شده که اصولاً نیروی تعیین کننده‌ای هم نیستند. اصل حاکمیت با حفاظت از میراث قبل از اسلام ما مشکلی ندارد. منتها نباید این کار جهت‌گیری سیاسی پیدا کند.	عدم نمایندگی بودن نگاه‌های سلیقه‌ای سیاسی به میراث فرهنگی، برای نگاه کلان حاکمیت	بعد سیاسی میراث فرهنگی	عدم تمایل سیاسی جمهوری اسلامی برای حذف بخشی از میراث فرهنگی کشور

پاسخ به سؤال سوم پژوهش: آیا جمهوری اسلامی ایران حفاظت از میراث فرهنگی را به‌منظور تقویت ملی‌گرایی مطلوب خود انجام می‌دهد؟

پاسخ این سؤال مشخص نمود که از نظر مصاحبه‌شوندگان، حفاظت از میراث فرهنگی توسط جمهوری اسلامی ایران، راهی برای برجسته نمودن ملی‌گرایی مطلوب حاکمیت نیست.

جدول (۶): مضامین حاصل از مصاحبه‌ها در پاسخ به سؤال سوم تحقیق

شناسه	متن مصاحبه	مضمون پایه	مضمون سازمان دهنده	مضمون فراگیر
مصاحبه‌شونده نهم	اصولاً به‌دلیل تبعیت از اسلام در سیاست جمهوری اسلامی، ملی‌گرایی جایگاه چندانی ندارد. بیشتر بحث جهان اسلام و همه کشورهای اسلامی مدنظر است. این‌طور نیست که حاکمیت مثلاً حافظ را به‌دلیل توجه زیاد به آیات قرآن در اشعارش نمادی از ملی‌گرایی مبتنی بر اسلام قرار دهد. بیشتر بحث کلیت توجه به دین مطرح بوده است.	ارجحیت دین به ملی‌گرایی در سیاست کلان حاکمیت	بعد سیاسی میراث فرهنگی	عدم تمایل سیاسی جمهوری اسلامی برای تقویت ملی‌گرایی مطلوب خود از راه میراث فرهنگی
مصاحبه‌شونده یازدهم	جمهوری اسلامی فقط در برخی موارد که تهدیدات بیرونی داشته، آن هم در بحث اقوام، کلیت کشوری به اسم ایران را برای همه برجسته نموده است. زیاد به میراث خاصی متوسل نشده؛ زیرا حفاظت	توجه سیاست کلان حاکمیت به ایجاد تعادل میان میراث فرهنگی همه اقوام	بعد سیاسی میراث فرهنگی	عدم تمایل سیاسی جمهوری اسلامی برای تقویت ملی‌گرایی مطلوب خود از راه میراث

مضمون فراگیر	مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه	متن مصاحبه	شناسه
فرهنگی			کردن و برجسته کردن همان مثلاً مکان میراثی می توانسته حساسیت سایر اقوام را به دنبال داشته باشد. متأسفانه در بحث ملی گرایی در کشور، مسائل یکی دوتا نیست.	
عدم تمایل سیاسی جمهوری اسلامی برای تقویت ملی گرایی مطلوب خود از راه میراث فرهنگی	بعد سیاسی میراث فرهنگی	عدم توجه حاکمیت به موارد ملی جهت تقویت ملی گرایی مورد نظر خود	در ناسیه جمهوری اسلامی ملی گرایی جای چندانی ندارد. جمهوری اسلامی نیامده یک میراث ملی را به دقت و ظرافت اروپایی ها مرمت و حفاظت کند و نتیجه را به قول معروف در چشم همه بزرگ کند و از این راه به ملی گرایی بپردازد. اصولاً این موارد کار کارشناسی دقیق می خواهد که ما فعلاً بلد نیستیم.	مصاحبه شونده دوازدهم
عدم تمایل سیاسی جمهوری اسلامی برای تقویت ملی گرایی مطلوب خود از راه میراث فرهنگی	بعد سیاسی میراث فرهنگی	بی توجهی حاکمیت به ظرفیت های ملی میراث فرهنگی	خیر. فعلاً چنین هنری در مسئولین ما نیست. اصولاً برعکس ما چشمانمان را به روی تاریخ بسته ایم - ما از میراث فرهنگی به عنوان ابزاری برای ادامه وجود خودمان استفاده نمی کنیم - نمی توانیم باعث شویم که روز کورش تبدیل به روز وفاق ملی شود - میراث اعتماد به نفس ملی می آورد - زیرا اگر در گذشته توانسته ایم تاریخ بسازیم امروز هم می توانیم - میراث وحدت ملی را حفظ می کند؛ زیرا نشان می دهد که حیات فرهنگی یک ملت می تواند در طول تاریخ ادامه پیدا کند.	مصاحبه شونده چهاردهم

نتیجه گیری

این پژوهش در نظر داشت تا به عنوان اولین بررسی علمی انجام گرفته در کشور، به بررسی جایگاه حفاظت از میراث فرهنگی در تفکر سیاسی جمهوری اسلامی ایران بپردازد. جایگاهی که به دنبال اثرگذاری مستقیم سیاست حاکمیت در حفاظت از میراث فرهنگی، نقش تعیین کننده ای در حیات فرهنگی جامعه ایران دارد. از این منظر عرصه کلی میراث فرهنگی کشور مورد توجه بوده و در جهت دستیابی به

شناخت هرچه بهتر از رویکرد جمهوری اسلامی ایران به حفاظت از میراث فرهنگی، هر دو دوره قبل و بعد از اسلام، بررسی شد. در این فرایند ابتدا ادبیات مربوطه در این حوزه در داخل و خارج از کشور بررسی شد و سه سؤال که ابعاد مختلف موضوع تحقیق را پوشش می‌دادند، استخراج و از مصاحبه‌شوندگان مورد سؤال قرار گرفت. داده‌های حاصل از این مصاحبه‌ها نیز با استفاده از روش تحلیل مضمون مورد کنکاش و در جهت پاسخگویی به پرسش‌های پژوهش استفاده شد.

نتایج نشان از این دارد که برخلاف تحقیقات هاگن (۲۰۰۹)؛ وانگ (۲۰۱۹)؛ یانیک و سابوتیچ (۲۰۲۱)؛ پارک و همکاران (۲۰۲۳) و کیان (۲۰۲۳)، جمهوری اسلامی ایران از حفاظت میراث فرهنگی، به‌دنبال مشروعیت‌بخشی و تقویت بنیان‌های ایدئولوژیک خود نیست. مصاحبه‌شوندگان معتقدند که این موضوع بیشتر در زمان حکومت پهلوی در کشور محقق شده است. در تکمیل این موضوع مصاحبه‌شونده دهم مدعی است که «..... میراث فرهنگی در کشور نباید سیاست‌زده شود؛ زیرا سیاسی و ایدئولوژیک‌شدن برای فرهنگ مثل سم است. سیاست باید مسیر رسیدن به ارزش‌ها را ریل‌گذاری کند. جهت مسیر را خود بخش میراث فرهنگی باید مشخص کند. برای همین حفاظت از میراث فرهنگی نباید دچار سیاسی‌شدن بشود؛ زیرا اهمیت و ارزش‌های واقعی میراث حفاظت شده را ممکن است زیر سؤال ببرد...». همچنین برخلاف نتایج تحقیقات بل (۲۰۱۳) و لنون و تیبرقین (۲۰۲۰)، سیاست حکمرانی جمهوری اسلامی ایران باعث نشده تا بخش خاصی از میراث فرهنگی کشور حفاظت شود و حفاظت از سایر میراث یا موارث ایران نادیده گرفته شود. به نظر مصاحبه‌شوندگان (در خصوص کشور ایران) تخصیص بودجه‌های حفاظتی برای میراث هر دو دوره قبل از اسلام و بعد اسلام و تأکید مقامات رسمی نظام برای حفاظت از آثار، نشان از این دارد که اینکه برخی معتقدند میراث قبل از اسلام ایران مورد بی‌توجهی حکومت قرار می‌گیرد درست نیست و واقعیت ندارد. در همین جهت مصاحبه‌شونده سیزدهم خاطر نشان می‌کند که «... در اسلام بسیاری از ساختارهای شکلی منتج از فرهنگ ایرانی است؛ مثلاً گنبد مساجد برآمده از چهارطاقی‌های دوره ساسانی است. پس اتفاقاً قرابت‌های زیادی بین اسلام و ایران وجود دارد. نمونه آن وجود معبد آناهیتا، الهه آب‌های روان و داستان مهریه حضرت زهرا است که آب هست. پس بین دو فرهنگ زمینه‌های نزدیکی زیادی وجود دارد...».

درنهایت اینکه برخلاف یافته‌های وال و ژائو (۲۰۱۷) و هاگن (۲۰۰۹)، جمهوری اسلامی ایران حفاظت از میراث فرهنگی را به منظور تقویت ملی‌گرایی مطلوب خود

انجام نمی‌دهد. به نظر مصاحبه‌شوندگان اصولاً جمهوری اسلامی ایران رویکرد جدی در این جهت ندارد و از لحاظ کارشناسی نیز مطالعات دقیقی در این زمینه انجام نداده است. در واقع آنچه جمهوری اسلامی ایران مدنظر دارد میراثی است که متعلق به کل جهان اسلام باشد و کلیت آن مورد توجه قرار دهد. در همین باره مصاحبه‌شونده چهاردهم عنوان می‌کند که «... جمهوری اسلامی ایران به مسئله اُمت توجه دارد، نه ملت و حتی حرم امام رضا (علیه‌السلام) را نیز به‌عنوان میراث اسلامی شیعی، هیچ‌وقت به اندازه کعبه و حرم پیامبر بزرگ نکرده است. جمهوری اسلامی ایران برای اینکه بتواند به قول معروف مقابل مستکبران جهان بایستد، نیاز به میراثی دارد که کلیت جهان اسلام را در این زمینه متحد کند و نماینده کل جهان اسلام باشد...».

در تکمیل آنچه سه سؤال پرسیده شده از مصاحبه‌شوندگان، راجع به نگاه حکمرانی جمهوری اسلامی ایران به حفاظت از میراث فرهنگی کشور مشخص نموده است باید رویکرد اسناد فرادستی این حوزه را نیز در خصوص این حفاظت مورد توجه قرار داد. در این زمینه می‌توان قرآن را به‌عنوان منشأ نظام باورهای عقیدتی - سیاسی جمهوری اسلامی ایران مورد بررسی قرار داد که در آیه ۱۸۰ سوره آل عمران به شکلی واضح بیان می‌کند: «خداوند مالک میراث زمین و آسمان‌ها است». همچنین در سوره دخان و آیه‌های ۲۵ تا ۲۸، بر ضرورت حفاظت از میراث فرهنگی باقی مانده جوامع پیشین و دلایل آن اشاره شده است؛ بنابراین می‌توان گفت بنیان‌های فکری حکمرانی در جمهوری اسلامی ایران که برگرفته از دین اسلام است، نه فقط با میراث فرهنگی ایران به خصوص ایران پیش از اسلام مشکلی ندارد بلکه با گذر زمان خود به بخشی از میراث فرهنگی کشورمان مبدل شده و ظرفیتی برای میراث فرهنگی ایران است. این بنیان فکری سفارش می‌کند که آثار تاریخی باید مورد حفاظت و نگهداری قرار بگیرند و البته مردم را به دیدن میراث فرهنگی بشری و درک آن توصیه می‌کند. در همین زمینه مقام معظم رهبری که می‌توان ایشان را مهم‌ترین شخصیت دینی - سیاسی کشور و تدوینگر سیاست‌های کلی نظام دانست، معتقدند:

«ذهن روشن بین هنرمندان ایرانی و سرانگشت آنان بناهای تاریخی کشور را به‌وجود آورده است. روحیه بلندنظرانه، خلاقیت و ذوق ایرانیان به‌وجود آورنده این آثار است و این برای ملت ما باعث افتخار است. با این رویکرد که نگاه بکنیم می‌بینیم چه تخت جمشید چه آثار دیگر، همه بسیار مثبت هستند. باید برای حفاظت از میراث فرهنگی تلاش زیادی شود» (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با

مسئولان اجرایی استان فارس، ۱۳۸۷/۲/۱۸)؛ بنابراین آنچه مشخص است این است که سیاست نظام جمهوری اسلامی ایران، تقابلی با نگهداری و حفاظت از آثار تاریخی - فرهنگی کشور (به شکل خاص، میراث تاریخی پیش از اسلام) ندارد و برخلاف این فرض، محافظ میراث فرهنگی کشور است.

در این زمینه مصاحبه‌شونده پانزدهم در مورد اینکه ممکن است برخی از مسئولان میانی و بالایی کشور نگاه چندان مثبتی به برخی از میراث فرهنگی کشور نداشته باشند معتقد است که «... برخی از سیاستمداران ما فرهنگ را درک نمی‌کنند. آن‌ها باید فرهنگی بشوند. ما نباید حافظه فرهنگی خودمان را از دست بدهیم بلکه باید موضوع فرهنگ را بفهمیم. سیاستمداران لازم است قبل از سیاسی بودن، فرهنگی بشوند...». چاره این موضوع را نیز مصاحبه‌شونده پنجم در این می‌داند که «... نقش تفسیر اهمیت زیادی دارد و تفسیرهایی مثل تفسیر رهبری، به تفسیر غالب تبدیل نشده است. در این زمینه برخی علما تفسیرهایی متفاوت در خصوص میراث فرهنگی قبل از اسلام به جامعه عرضه کرده‌اند. پس باید برای آنان اهمیت و ارزش‌های میراث قبل از اسلام را توضیح داد تا نگاه آنان نیز اصلاح شود...».

در کل می‌توان گفت سیاست ایدئولوژیک جمهوری اسلامی، به‌عنوان نظام منسجمی از باورها که سنگ‌بنای عقاید و نگرش‌های آن را شکل می‌دهد (King, 2012) و وضع مطلوب و آرمانی را برای آن ترسیم می‌کند (خلیلی، ۱۳۸۵)، ظرفیتی برای حفاظت از کل میراث فرهنگی کشور است. همچنین هویت سیاسی جمهوری اسلامی نیز به‌عنوان باورهایی که راجع به نظم اجتماعی مطلوب حاکمیت و چگونگی دستیابی به آن هستند (Erikson & Tedin, 2019) و مشخص می‌کنند که جمهوری اسلامی باید چگونه عمل کند (Grove & et al., 1974) با میراث فرهنگی کشور تضادی ندارد. در واقع جمهوری اسلامی هم در نظر (ایدئولوژی سیاسی) و هم در عمل (هویت سیاسی)، با کل میراث فرهنگی کشور سازگاری دارد و در صورت برنامه‌ریزی و مدیریت صحیح و عالمانه، می‌تواند به‌خوبی هم حفاظت و هم بهره‌برداری از موارث جهانی، ملی و محلی کشور را در قالب صنعت گردشگری محقق نماید؛ البته از آنجاکه نگاه صنعت گردشگری به موضوع بهره‌برداری اقتصادی از منابع میراث فرهنگی جدی است، مدیران حوزه گردشگری کشور باید تلاش نمایند تا ذی‌نفعان حوزه میراث فرهنگی را در خصوص حفاظت‌های شایسته از میراث

فرهنگی مطمئن سازند. از این منظر باید بخشی از درآمدهای صنعت گردشگری صرف سرمایه‌گذاری در حفاظت از پیکره بناها و جاذبه‌های میراث فرهنگی کشور شود. دلیل این موضوع این است که میراث فرهنگی در سلسله هرم نیازهای انسانی، جایگاه والایی دارد؛ به‌عنوان مثال در سلسله هرم نیازهای مازلو، می‌توان آن را در دو طبقه نیازهای بالایی هرم قرار داد (Talebi & et al., 2023). زیرا میراث فرهنگی می‌تواند حس ارزشمند بودن را برای یک ملت به همراه داشته باشد و دستاورهای تاریخی - تمدنی و ارزش افزوده آن ملت را در تکامل حیات بشری، در معرض دید جهانیان قرار دهد. از این منظر میراث فرهنگی کشور صرفاً ماترک باقی مانده از گذشته نیست که استفاده از آن در صنایع مختلف از جمله صنعت گردشگری، بتواند منافع اقتصادی برای مردمان حوزه تمدنی ایران به همراه داشته باشد. میراث فرهنگی استمرار و تداوم نسل‌ها را به همراه دارد و ارزش‌های گوناگون ذاتی آن می‌تواند حیات اجتماعی - فرهنگی و تمدنی جامعه را در آینده بشریت تضمین کند؛ بنابراین نه تنها ارزش مصرفی امروزی آن مهم است بلکه ارزش‌های گوناگون آن در آینده کشور و حتی جهان، جایگاه بسیار والایی دارد.

این پژوهش نیز همانند پژوهش‌های دیگر با برخی از محدودیت‌ها روبه‌رو بوده است. اولین مورد آن بیماری کرونا بود که باعث شد در طول مرحله جمع‌آوری داده‌ها دسترسی به مصاحبه‌شوندگان و یا نمونه‌های بیشتر محدود شود. دومین مورد نیز محدودیت مالی برای سفر به استان‌های مختلف و جمع‌آوری داده‌ها از نمونه‌های خیره و کارشناس پژوهش بود که در این استان‌ها زندگی می‌کردند. همکاری نکردن برخی از مصاحبه‌شوندگان برای جمع‌آوری داده نیز محدودیت دیگر این پژوهش بود. به‌عنوان پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی به دیگر محققان پیشنهاد می‌شود که به‌منظور کشف اهمیت میراث ملموس و ناملموس و میزان اهمیت هر کدام در سیاست جمهوری اسلامی ایران، پژوهش جداگانه‌ای در خصوص حفاظت این دو نوع متمایز میراث فرهنگی به‌عمل آید.

همچنین می‌توان این پژوهش را به‌صورت جداگانه و در استان‌های مختلف کشور انجام داد تا متوجه شد هر کدام از آنها بیشتر در چه زمینه‌ای نیازمند فعالیت هستند. به‌عبارت‌دیگر انجام تخصصی این پژوهش در خصوص هریک از استان‌های کشور و توجه به مقتضیات خاص سیاسی و اجتماعی - فرهنگی هر استان، می‌تواند نتایج مشخص‌تر و دقیق‌تری را برای آنها حاصل کند و تعامل بیشتر با حاکمیت را برای حفظ موارث فرهنگی آنان، به همراه داشته باشد.

فهرست منابع

- جلالی، رستم (۱۳۹۱). نمونه‌گیری در پژوهش‌های کیفی. *مجله تحقیقات کیفی در علوم سلامت*، ۱(۴)، ۳۱۰-۳۲۰.
- خلیلی، رضا (۱۳۸۵). ایدئولوژی و استراتژی؛ نسبت سنجی مفهومی نگرش ایدئولوژیک و تفکر استراتژیک. *فصلنامه مطالعات راهبردی*، ۹(۴)، ۷۵۹-۷۸۸.
- خنيفر، حسين و مسلمی، ناهید (۱۳۹۷). *اصول و مبانی روش‌های پژوهش کیفی*. تهران: نگاه دانش.
- فدایی‌نژاد، سمیه و حناچی، پیروز (۱۳۹۳). بررسی و تبیین سیر تحول سیاست‌ها و برنامه‌های حفاظت از میراث فرهنگی، بازه زمانی سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۱. *دوفصلنامه معماری ایرانی*، ۵(۵)، ۲۱-۳۷.
- فنی، زهره و بوداغي، امید (۱۴۰۱). مطالعه تطبیقی سیاست‌گذاری‌ها و تجارب حفاظت میراث فرهنگی در شهرهای تاریخی شهرهای ارومیه، ایران و تورین، ایتالیا. *فصلنامه گردشگری شهری*، ۹(۲)، ۱۰۷-۱۳۰.
- میرجعفری، سید علیرضا؛ مرادی، مریم و امینی‌نیا، عاطفه (۱۴۰۱). حمایت حقوقی و قانونی و حفاظت فیزیکی از میراث فرهنگی در جمهوری اسلامی ایران. *ماهنامه جامعه شناسی سیاسی ایران*، ۵(۱۱)، ۵۹۰۰-۵۹۱۶.
- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی (۱۴۰۳). *پیشینه وزارتخانه*. قابل دسترسی در: <https://mcth.ir/ministry-background>
- Australia Icomos (1999). *Charter for the conservation of places of cultural significance (the burra charter)*. Canberra, Australia: international council of monuments and sites
- Barber, L. (2014). (Re) making heritage policy in Hong Kong: A relational politics of global knowledge and local innovation. *Urban Studies*, 51(6), 1179-1195.
- Bell, J. S. (2013). The politics of preservation: privileging one heritage over another. *International Journal of Cultural Property*, 20(4), 431-450.
- Bersch, K. & Fukuyama, F. (2023). Defining bureaucratic autonomy. *Annual Review of Political Science*, 26(1), 213-232.
- Bertacchini, E.; Liuzza, C.; Meskell, L. & Saccone, D. (2016). The politicization of UNESCO World Heritage decision making. *Public Choice*, (167), 95-129.
- China Icomos. (2002). *the principles for conservation of heritage site in China*. Los Angeles, USA: The Getty Conservation Institute
- Cole, D. (2017). Laws, norms, and the institutional analysis and development framework. *Journal of Institutional Economics*, 13(4),

- 829-847.
- De Clippele, M. S. (2021). Does the Law Determine What Heritage to Remember?. *International Journal for the Semiotics of Law-Revue internationale de Sémiotique juridique*, 34(3), 623-656.
- Elliott, M. A. & Schmutz, V. (2012). World heritage: Constructing a universal cultural order. *Poetics*, (40), 256-277
- Erikson, R. S. & Tedin, K. L. (2019). *American public opinion: Its origins, content, and impact*. New York: Routledge.
- Glavačević, D. (2016). THE POWER OF CULTURAL HERITAGE IN TOURISM - EXAMPLE OF THE CITY OF ZADAR (CROATIA). *International Journal of Scientific Management and Tourism*, 2(1), 3-24.
- Graham, B.; Ashworth, G.J. & Tunbridge, J.E. (2000). *A geography of heritage: power, culture and economy*. London, England: Arnold.
- Grobler, J. (2008). The impact of politics on heritage and cultural tourism in South Africa. *South African Journal of Cultural History*, 22(1), 163-185.
- Grove, D. J.; Remy, R. C. & Zeigler, L. H. (1974). The effects of political ideology and educational climates on student dissent. *American Politics Quarterly*, 2(3), 259-275.
- Hagen, J. (2009). Historic preservation in Nazi Germany: place, memory, and nationalism. *Journal of Historical Geography*, 35(4), 690-715.
- Hanumanthappa, D. G. (2023). An overview of David Easton and the political system. *International Journal of Political Science (IJPS)*, 9(1), 14-16.
- Iracheta, E. S. (2018). The Valley of the Fallen: Conflicts with ideology, collective memory, and the conservation of heritage. In: Rellensmann, C, (Eds.), *Heritage Conservation and Ideologies*. Cottbus: Brandenburgische Technische Universität Cottbus-Senftenberg
- Jumari, S.; Omar, A.; Idris, K. & Abdullah, N. (2022). Augmenting the concept of institutional analysis to the inter-state border delimitation and demarcation practice in peninsular malaysia. *Iop Conference Series Earth and Environmental Science*, 1051(1), 012010
- Karlsson, D. (2013). The hidden constitutions: how informal political institutions affect the representation style of local councils. *Local Government Studies*, 39(5), 681-702.
- Kelly, C. (2009). Heritage. *International Encyclopedia of Human Geography*, 91-97.
- King, P. (2012). Political Ideologies. *International Encyclopedia of Housing and Home*, 317-321.
- Lähdesmäki, T. (2014). The EU's explicit and implicit heritage politics. *European Societies*, 16(3), 401-421. <https://doi.org/10.1080/14616696.2014.894547>
- Lennon, J. J. & Tiberghien, G. (2020). Kazakhstan Gulag heritage: Dark tourism and selective interpretation. *International Journal of Tourism Research*, 22(3), 364-374.
- Li, A. & Yarime, M. (2017). Polarization and clustering in scientific debates and problem framing: network analysis of the science-policy

- interface for grassland management in China. *Ecology and Society*, 22(3).
- Ostrom, E. (1990). *Governing the commons: The evolution of institutions for collective action*. Cambridge University Press
- Park, B. B.; Leng, T. K. & Wu, K. H. (2023). Politics of urban cultural preservation and regeneration: the case of South Korea and Taiwan. *Journal of Contemporary East Asia Studies*, 11(2), 300-328.
- Prentice, R. (1993). *Tourism and Heritage Attraction*. London, England: Routledge.
- Qian, Z. (2023). Heritage conservation as a territorialised urban strategy: conservative reuse of socialist industrial heritage in China. *International Journal of Heritage Studies*, 29(1-2), 63-80.
- Rahman, S. (2012). *Heritage tourism and the built environment*. Doctoral dissertation. University of Birmingham. England
- RajivKumar, S. (2019). Analyzing the values in the built heritage of chettinadu region, Tamil Nadu, India. *Creative Space*, 7(1), 45-56.
- Sharpley, R. (1993). *Tourism and Leisure in the Countryside*. Huntington, USA: ELM.
- Shin, D. C. (2015). Cultural hybridization in East Asia: Exploring an alternative to the global democratization thesis. *Journal of Elections, Public Opinion & Parties*, 25(1), 10-30.
- Siregar, J. (2019). The ideological meanings of heritage: the conflicting symbols in yogyakarta, indonesia. *Dimensi (Journal of Architecture and Built Environment)*, 45(2), 121-132. <https://doi.org/10.9744/dimensi.45.2.121-132>
- Stipe, R. E. (2003). *A Richer Heritage: Historic Preservation in the Twenty-First Century*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Talebi, R., Torabi Farsani, N., Baghban Maher, S. & Farhadi Uonaki, M. (2023). Visitor Motivation based on Maslow's Hierarchy of Needs in the Cultural Museums (Case Study: Isfahan Constitutional House). *International journal of Tourism, Culture & Spirituality*, 6(2), 159-178.
- Timothy, D. J. & Nyaupane, G. P. (2009). *Cultural Heritage and Tourism in the Developing World (A regional perspective)*. Abingdon, USA: Routledge.
- Timothy, D. j. (2011). *Cultural and heritage tourism: an introduction*. New York: Channel view.
- Tunbridge, J. E. & Ashworth, G. J. (1996). *Dissonant heritage: The management of the past as a resource in conflict*. New York, USA: John Wiley & Sons.
- UNESCO (2024). Conservation of cultural heritage. Retrieved from <https://uis.unesco.org/en/glossary-term/conservation-cultural-heritage>
- UNESCO. (2007). *Tourism at Cultural Heritage Sites in Asia: Cultural Heritage Specialist Guide Training and Certification Programme for UNESCO World Heritage Sites*.
- Van der Eijk, C. (2019). *The essence of politics*. Amsterdam University Press.

- Wall, G. & Zhao, N. R. (2017). China's red tourism: communist heritage, politics and identity in a party-state. *International Journal of Tourism Cities*, 3(3), 305-320
- Wang, S. L. (2019). Museums, heritage and the politics of pursuing indigenous rights in Taiwan. *Asian Education and Development Studies*, 8(4), 474-484.
- Yanik, L. K. & Subotić, J. (2021). Cultural heritage as status seeking: The international politics of Turkey's restoration wave. *Cooperation and Conflict*, 56(3), 245-263.
- Yin, C. W. & Yun, M. S. (2004). Heritage preservation and sustainability of china's development. *Sustainable Development*, (12), 15-31.
- Yung, E. & Chan, E. (2015). Re-examining the growth machine ideology of cities. *Urban Affairs Review*, 52(2), 182-210
- Zhai, Y. (2022). Quality of governance and political support in China, Japan, and South Korea. *International Review of Administrative Sciences*, 88(2), 411-427.

References

- Australia Icomos. (1999). Charter for the conservation of places of cultural significance (the burra charter). Canberra, Australia: international council of monuments and sites
- Barber, L. (2014). (Re) making heritage policy in Hong Kong: A relational politics of global knowledge and local innovation. *Urban Studies*, 51(6), 1179-1195.
- Bell, J. S. (2013). The politics of preservation: privileging one heritage over another. *International Journal of Cultural Property*, 20(4), 431-450.
- Bersch, K. and Fukuyama, F. (2023). Defining bureaucratic autonomy. *Annual Review of Political Science*, 26(1), 213-232.
- Bertacchini, E., Liuzza, C., Meskell, L. & Saccone, D. (2016). The politicization of UNESCO World Heritage decision making. *Public Choice*, 167, 95-129.
- China Icomos. (2002). the principles for conservation of heritage site in China. Los Angeles, USA: The Getty Conservation Institute
- Cole, D. (2017). Laws, norms, and the institutional analysis and development framework. *Journal of Institutional Economics*, 13(4), 829-847.
- Cultural Heritage, Handicrafts and Tourism Organization. (2018). First-year performance report of the Sixth Development Plan of the Cultural Heritage, Handicrafts and Tourism Organization. Tehran: Deputy of Management Development. [in Persian]
- De Clippele, M. S. (2021). Does the Law Determine What Heritage to Remember?. *International Journal for the Semiotics of Law-Revue internationale de Sémiotique juridique*, 34(3), 623-656.
- Elliott, M. A and Schmutz, V (2012). World heritage: Constructing a universal cultural order. *Poetics*, (40), 256-277

- Erikson, R. S. & Tedin, K. L. (2019). *American public opinion: Its origins, content, and impact*. New York: Routledge.
- Fadaei-Nejad, S. & Hanachi, P. (2014). A review and analysis of the evolution of cultural heritage conservation policies and programs, 1979–2012. *Iranian Architecture Biannual Journal*, (5), 21–37. (In Persian)
- Fanni, Z. & Boudaghi, O. (2022). A comparative study of cultural heritage conservation policies and practices in the historic cities of Urmia, Iran, and Turin, Italy. *Urban Tourism Quarterly*, 9(2), 107–130. (In Persian)
- Glavačević, D. (2016). THE POWER OF CULTURAL HERITAGE IN TOURISM - EXAMPLE OF THE CITY OF ZADAR (CROATIA). *International Journal of Scientific Management and Tourism*, 2(1), 3-24
- Graham, B., Ashworth, G.J. & Tunbridge, J.E. (2000). *A geography of heritage: power, culture and economy*. London, England: Arnold.
- Grobler, J. (2008). The impact of politics on heritage and cultural tourism in South Africa. *South African Journal of Cultural History*, 22(1), 163-185.
- Grove, D. J., Remy, R. C. & Zeigler, L. H. (1974). The effects of political ideology and educational climates on student dissent. *American Politics Quarterly*, 2(3), 259-275.
- Hagen, J. (2009). Historic preservation in Nazi Germany: place, memory, and nationalism. *Journal of Historical Geography*, 35(4), 690-715.
- Hanumanthappa, D. G. (2023). An overview of David Easton and the political system. *International Journal of Political Science (IJPS)*, 9(1), 14-16.
- Iracheta, E. S (2018). The Valley of the Fallen: Conflicts with ideology, collective memory, and the conservation of heritage. In: Rellensmann, C, (Eds.), *Heritage Conservation and Ideologies*. Cottbus: Brandenburgische Technische Universität Cottbus-Senftenberg
- Jalali, R. (2012). Sampling in qualitative research. *Journal of Qualitative Research in Health Sciences*, 1(4), 310–320. (In Persian)
- Jumari, S., Omar, A., Idris, K. & Abdullah, N. (2022). Augmenting the concept of institutional analysis to the inter-state border delimitation and demarcation practice in peninsular malaysia. *Iop Conference Series Earth and Environmental Science*, 1051(1), 012010
- Karlsson, D. (2013). The hidden constitutions: how informal political institutions affect the representation style of local councils. *Local Government Studies*, 39(5), 681-702.
- Kelly, C. (2009). Heritage. *International Encyclopedia of Human Geography*, 91-97.
- Khalili, R. (2006). Ideology and strategy: A conceptual comparison of ideological attitudes and strategic thinking. *Strategic Studies Quarterly*, 9(4), 759–788. (In Persian)
- Khanifer, H. & Moslemi, N. (2018). *Principles and foundations of qualitative research methods*. Tehran: Negah Danesh. (In Persian)
- King, P. (2012). Political Ideologies. *International Encyclopedia of Housing and Home*, 317-321.

- Lähdesmäki, T. (2014). The EU's explicit and implicit heritage politics. *European Societies*, 16(3), 401-421. <https://doi.org/10.1080/14616696.2014.894547>
- Lennon, J. J. & Tiberghien, G. (2020). Kazakhstan Gulag heritage: Dark tourism and selective interpretation. *International Journal of Tourism Research*, 22(3), 364-374.
- Li, A. and Yarime, M. (2017). Polarization and clustering in scientific debates and problem framing: network analysis of the science-policy interface for grassland management in China. *Ecology and Society*, 22(3).
- Mirjafari, S. A., Moradi, M. & Amininia, A. (2022). Legal and regulatory protection and physical conservation of cultural heritage in the Islamic Republic of Iran. *Iranian Political Sociology Monthly*, 5(11), 5900–5916. (In Persian)
- Ostrom, E. (1990). *Governing the commons: The evolution of institutions for collective action*. Cambridge University Press
- Park, B. B., Leng, T. K. & Wu, K. H. (2023). Politics of urban cultural preservation and regeneration: the case of South Korea and Taiwan. *Journal of Contemporary East Asia Studies*, 11(2), 300-328.
- Prentice, R. (1993). *Tourism and Heritage Attraction*. London, England: Routledge.
- Presidency of the Islamic Republic of Iran. (2022). *Draft of the Seventh Development Plan (2023–2027)*. Tehran: Plan and Budget Organization. (In Persian)
- Qian, Z. (2023). Heritage conservation as a territorialised urban strategy: conservative reuse of socialist industrial heritage in China. *International Journal of Heritage Studies*, 29(1-2), 63-80.
- Rahman, S (2012). *Heritage tourism and the built environment*. Doctoral dissertation. University of Birmingham. England
- RajivKumar, S. (2019). Analyzing the values in the built heritage of chettinadu region, Tamil Nadu, India. *Creative Space*, 7(1), 45-56.
- Sharpley, R. (1993). *Tourism and Leisure in the Countryside*. Huntington, USA: ELM
- Shin, D. C. (2015). Cultural hybridization in East Asia: Exploring an alternative to the global democratization thesis. *Journal of Elections, Public Opinion & Parties*, 25(1), 10-30.
- Siregar, J. (2019). The ideological meanings of heritage: the conflicting symbols in yogyakarta, indonesia. *Dimensi (Journal of Architecture and Built Environment)*, 45(2), 121-132. <https://doi.org/10.9744/dimensi.45.2.121-132>
- Stipe, R. E (2003). *A Richer Heritage: Historic Preservation in the Twenty-First Century*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Talebi, R., Torabi Farsani, N., Baghban Maher, S. & Farhadi Uonaki, M. (2023). Visitor Motivation based on Maslow's Hierarchy of Needs in the Cultural Museums (Case Study: Isfahan Constitutional House). *International journal of Tourism, Culture & Spirituality*, 6(2),

- 159-178.
- Timothy, D. j. (2011). *Cultural and heritage tourism: an introduction*. New York: Channel view
- Timothy, D. J. & Nyaupane, G. P. (2009). *Cultural Heritage and Tourism in the Developing World (A regional perspective)*. Abingdon, USA: Routledge.
- Tunbridge, J. E. & Ashworth, G. J. (1996). *Dissonant heritage: The management of the past as a resource in conflict*. New York, USA: John Wiley & Sons.
- UNESCO (2024). *Conservation of cultural heritage*. Retrieved from <https://uis.unesco.org/en/glossary-term/conservation-cultural-heritage>
- UNESCO. (2007). *Tourism at Cultural Heritage Sites in Asia: Cultural Heritage Specialist Guide Training and Certification Programme for UNESCO World Heritage Sites*.
- Van der Eijk, C. (2019). *The essence of politics*. Amsterdam University Press.
- Wall, G. & Zhao, N. R. (2017). China's red tourism: communist heritage, politics and identity in a party-state. *International Journal of Tourism Cities*, 3(3), 305-320
- Wang, S. L. (2019). Museums, heritage and the politics of pursuing indigenous rights in Taiwan. *Asian Education and Development Studies*, 8(4), 474-484
- Yanik, L. K. & Subotić, J. (2021). Cultural heritage as status seeking: The international politics of Turkey's restoration wave. *Cooperation and Conflict*, 56(3), 245-263.
- Yin, C. W and Yun, M. S (2004). Heritage preservation and sustainability of china's development. *Sustainable Development*, 12: 15-31
- Yung, E. and Chan, E. (2015). Re-examining the growth machine ideology of cities. *Urban Affairs Review*, 52(2), 182-210
- Zare Shibani, M. (2012). *Cultural heritage in the cultural policies of the Islamic Republic of Iran: 1979–2010*. Tehran: Faculty of Social Sciences, Allameh Tabataba'i University. (In Persian)
- Zhai, Y. (2022). Quality of governance and political support in China, Japan, and South Korea. *International Review of Administrative Sciences*, 88(2), 411-427.